

האם מקיים באימוץ ילדים מצות פריה ורביה או לא. וכתב שתלוי במחלוקת הפוסקים כאשר ח"ו' אומרים 'כאילו', האם הכוונה ממש או לא. לדעת הדרושה (פרישה י"ד רמב אות ב) אין הנלמד בהיקש שיהיה מי שמקיש אליו. אבל לדעת ה"ט"ו (י"ד סימן רמב) הוא שווה ממש, ולדעתו מקיים באימוץ ילדים מצות פריה ורביה.

בתנ"ך: נעמי יגדלה את עובד הבן של רות, (פרק ישי אבי דוד), והשכונות קראו לו 'נעמי'. שנאמר **במגילת רות**, (פרק ד פסוק טז): וַתִּקַּח נְעָמִי אֶת הַיֶּלֶד וַתְּשַׁתְּהוּ בְּחִיקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִמָּתוֹ. וַתִּקְרָאנָהּ לוֹ הַשְּׂכֵנֹת שֵׁם לְאִמּוֹ יֶלֶד בֶּן לְנְעָמִי וַתִּקְרָאנָה שְׁמוֹ עֹבֵד. מִפְרֶשֶׁת הַגְּמ' (סנהדרין יט): וְכִי נִעְמִי יֵלְדָה, וְהָלַךְ רֹת לִידָהּ. אֲלָא כִּיּוֹן שֶׁנִּעְמִי יֵגְדֵלָה נְקָרָת לֵשׁ שֶׁמָּה. וְכֵן מִרְדֵּי הַיְהוּדִי גִידֵל אֶת אֶסְתֵר קְרוּבַת מִשְׁפַּחְתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר **במגילת אסתר** (פרק ב פסוק ז): וַיְהִי אִמֶּן אֶת הַיְהוָה הַיֵּשׁׁה אֶת אֶסְתֵר בַּת דָּוִד כִּי אֵין לָהּ אָב נָאֵם... וְבִמְלֹכֶת אֲבִיבָה נֶאֱמָר לְקַחְתָּ מִן־דָּבָר לֹא לְבַת. וּבְנִמְלָה (סנהדרין שם) מוּבָא עוּד דּוּגְמָאוֹת מֵהַתְנ"ך'.

2. היתר יחוד בן מאומץ

מותר אם אימצו בגיל צעיר: לדעת שו"ת **ציץ אליעזר** (חלק ו סימן מ פרק כא) לכאורה פשוט שאין שום מקום להתיר יחוד בילד מאומץ, אפילו באופן שהבן או הבת לא יודעים שהם מאומצים, וחושבים שהבעל הוא אביהם והאשה היא אימם. מכיון שמבואר **ברש"י** (קידושין דף פא: ד"ה ודר) שטעם ההיתר להתייחד עם אחותו, אימו ובתו, הוא כדברי הגמ' (סנהדרין דף טו). שאנשי כנסת הגדולה ביטלו את היצר של ערויות בקרובים, ולכן כל ההיתר שייך רק באימו האמיתית, שעליה בוטל היצר ועל לא מאומץ.

וממשיך; אבל לאחר העיון נראה להציע כמה צדדי היתר, כאשר אימץ את הילד כשהיה יתור קטן מגיל שהיחוד אסור עממה (ילד מגיל 9 או ילדה מגיל 3), שהרי לדעת **הלבוש** (אבן העזר סימן כב סעיף א) טעם ההיתר ביחוד של בן עם אמו ואב עם בתו, "מפני שאין דרכה לבא עמו לידי הרגל עבירה, והוא הדין האב עם בתו". ואם כן אותו הטעם גם בילדים מאומצים, מכיון שהורשע בלבותם מאז קטנותם, שהם הוריהם והם ילדיהם, כבר אין דרכם של הבעל והאשה להגיע עמם לידי הרגל עבירה, כיון שהאם מגדלת את הבן ביחסי אהבה וכן, וכן להיפך, זהו בעצמו החיץ המבדיל ביניהם. טעם נוסף להיתר, כיון שאיסור יחוד בהם מדרבנן, הוא ענין גזירה שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, כי הרבה ילדים שצריכים משפחה אומנת לא מאמינים להם הורים מאמצים. ודומה להיתר להתייחד עם אשתו נדה.

ומסיק הגם שנדמה שנסכס בפצועות דחוקות ללמד זכות על ישראל, שלא לסגור דרך יללדים אומללים שלא יהיה להם דורש ומבקש ממשפחות שומרי תורה ומצוות. ואמנם לכתחילה אסור לקחת לאימוץ ילד בגיל של איסור יחוד (בת מגיל 3, בגן מגיל 9), אם יודעים מראש שלא יוכלו להיזהר מלהתייחד עמם.

3. איסור יחוד בן מאומץ

אסור בהחלט: לדעת שו"ת **שבט הלוי** (חלק ה סוף סימן רה, חלק ו סימן קצו) יש איסור יחוד גמור בילדים מאומצים, וכן מנהג רוב המדקדקים, ואין איסור לאמץ, רק שיהיה באופן המותר על פי התורה, שלא יהיה יחוד. ודוחה את כל ההיתרים של הציץ אליעזר, כי מה שהלבוש כתב טעם שמרגישים הרחקה טבעית כלפי ההורים, זה רק בעצמם ובשרם של בן ובת מאמיתים, שבטבעם רחוקים מאמיתים לאביהם ואימם, אך לא בילדים זרים. ועוד, שרק בקרובים אמיתיים שייך התיקון של אנשי כנסת הגדולה שלא יתגרה בהם היצר.

ואין להיתר מטעם שחוק גזירה שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, ואפילו לא ללמד זכות, כי הוא סביר רק להיתר איסור דרבנן, אבל כאשר הקטנה מגיעה לגיל שהיא נדה, איסור יחוד אצלה הוא מדאורייתא, ואין להיתר מטעם שאין רוב הציבור יכול לעמוד בה.

ועוד שאינו נחשב רוב הציבור, כי הרוב אין להם ילדים מאומצים, ועוד שאפשר לאמץ ילד באופנים המותרים שלא יהיה בו איסור יחוד. וכן **המנחת יצחק** (חלק ט סימן קמ), ו**הדברי יציב** (חלק ה סימן מו), מביאים את דברי הציץ אליעזר וחולקים עליו מכמה טעמים.

אסור כדין לבו גס בה: וכתב הג"ר **אלעזר בריזל זצ"ל** בספרו **זכרון עקידת יצחק** (עמוד לה) שאיסור יחוד קיים בתוקפו בילדים מאומצים. וחומר יחוד זה, שנחשב ליבו גס בה, ולכן לא מועיל ההיתר של בעלה בעיר. והעיד שדירב עם גדולי הדור, ובפרט עם הג"ר **יחזקאל סרנא זצ"ל** ראש ישיבת חברון, וכולם פה אחד הסכימו שבן מאומץ אסור ביחוד, כדין לבו גס בה.

ומביא את המכתב שהתפרסם בחודש אדר תשכ"ה מאת הרבנים הגאונים, הג"ר **דוב בעריש ווינדנפלד**, הג"ר **זלמן סורוצקין**, הג"ר **עזרא עטייה**, הג"ר **משה אריה פריינד**, הג"ר **יחיאל יהושע מביאלא**, הג"ר **יעקב ישראל קנייבסקי**, הג"ר **בנימין מנדלזון זצ"ל**, להזהיר את המאמצים בניימ ובנות, שלא להשיח שמות ההורים האמיתיים, והעיקר להזהירם על איסור היחוד ועל החו"ג, ונחוץ לפרסם כי הם הלכות קבועות.

וכתב **בשו"ת משנה הלכות** (חלק ד סימן קסד-קסט, חלק י סימן רו) יש חיוב גדול לפרסם על ילדים שידעו שהם מאומצים, ונוגע כמעט לכל התורה כולה, החל מאיסורי יחוד, חו"ג, כיבוד הורים, אח נושא אחותו. הפסד ירושת הוריהם, קבלת ירושה שאינם שלהם, אבולות ואנינות בפטירת הוריהם, קידושין ויבום וכדומה.

והורו **החזו"א** (ארחות רבינו חלק ה עמוד ז) ו**הגר"ש אויערבאך זצ"ל** (מעדני שלמה עמוד ג), ו**הגר"ש אלישיב זצ"ל** (קובץ בית הלל מב עמוד לד, קיצור הלכות יחוד וצניעות סעיף ח), ו**הג"ר עזרא עטייה זצ"ל** (דעת הלכות יחוד עמוד קא), שיש איסור יחוד בילדים מאומצים. וכן כבוד הג"ר **משה שטרנבוך שליט"א** (ההלכה במשפחה פרק טו הלכה לה, תשובות והנהגות חלק א סימן תשע"ז), חלק ב סימן תרע"ז (עוד), והוסיף שבלאו הכי, דעת הפוסקים שיש להודיע לילד שהאמו אינו אימו האמיתית, כדי להימנע מלהיכשל בחו"ג, שהוא תמור יותר מאיסור יחוד, וכתב שהאם שמע מפ"י 'החזון איש' ככהאי גוונא, שעל חו"ג 'הרג ואל יעבור'.

4. אופני היתר

גיל האיטור: בגיליון האחרון (309) לגבי יחוד עם בייבי סיטר, התבאר שהגיל האסור ביחוד הורו מגיל תשע, ובילדה מגיל שלוש. בפחות מאלו אין איסור יחוד. בנוסף, אם יש שמר מותר להתייחד. וכמה מחברי זמננו כתבו שהוא הדין לענין בניימ חורגים. וכן הורה **הגר"ש אלישיב זצ"ל** (קיצור הלכות יחוד וצניעות סעיף ז), ולדעת **הגר"ש אויערבאך זצ"ל** (נשמת אברהם חלק ה עמוד קלד ד"ה ושומעתי יודע) מותר להתייחד עם תינוקות מאומצת עד גיל חמש או שש, שהוא גיל המבדיל בין תינוקות לקטנה, והוכיח דבריו שם מדברי **החזו"א**.

בעלה בעיר: נפסק **בשו"ע** (סימן כב סעיף ח) כאשר בעלה בעיר אין איסור יחוד עם האישה, מפני שאימת בעלה עליה. אך אם המתנייד ליבו גס בה, כגון שגדלו יחד או שהם קרובים וכדומה, אסור להתייחד אפילו שבעלה בעיר.

ולגבי ילדים מאומצים, הורה **הגר"ש אלישיב זצ"ל** (קיצור הלכות יחוד וצניעות סעיף יז) שנחשב ליבו גס בה, ו**בדבר הלכה** (סימן ז הלכה ב) קטש שהמגדל יתום או יתומה בתוך ביתו, אפילו שהילדים לא יודעים שאין זה אביהם, אין לך גס בה יותר מזה, ומימלא לא מועיל היתר של 'בעלה בעיר'. וכן מעיד **הג"ר בריזל** (זכרון עקידת יצחק עמוד לט) **שכל גאונני הדור** הורו לו שאיסור יחוד בילד מאומץ, נחשב כדין לבו גס בה.

בעלה עמה: והוסיף **בדבר הלכה** (סימן ו הלכה כא) שאם בעלה בחדר הסמוך או באותו חצר, אין איסור יחוד אפילו כשליבו גס בה,

המצוה של 'ללמדו תורה' ו**בשנת מים חיים** (חלק א סימן סב) כתב שיש להעדיף לאמץ או בנים או בנות בלבד, כדי שלא תוצר בעיה נוספת של אח ואחות מאומצים.

5. פתח פתוח

בגיליון הקודם התבאר בהרחבה, פרטי היתר של יחוד עם פתח פתוח, שנחלקו בו הפוסקים האם היתר קיים גם כשהפתח סגור ולא נעול. והנה לגבי פתח פתוח באישה שליבו גם בה נחלקו הפוסקים, **לדעת החלקת מחוקק** (ס"ק יג) ו**הבית שמואל** (ס"ק יג) אין היתר פתח פתוח כשליבו גם בה, וכך מביא בשם **תרומת הדשן** (סימן רמ"ד), ולדעת **הברכי יוסף** (ס"ק ו) יש להקל בזה, ובספר **דבר הלכה** (סימן ג) פתח פתוח (ט) הביא את הדעות השונות, והוסיף (ס"ק מב) שדעת **החזו"א והקהלות יעקב** להקל בזה. מאידך דעת **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (קובץ בית הלל) שאין להקל בזה.

מסירת מפתח: לדעת **הגרי"ש אויערבאך זצ"ל** (מעדני שלמה עמוד רפ) יש עצה לתת מפתח של הבית לשלושה שכנים, ולומר להם בפירוש שיכנסו לביתו בכל שעה משעות היממה שירצו בלי לדפוק, ובאופן כזה אין איסור יחוד. אך לדעת **האבן ישראל** (חלק ט סימן קלו) מסתבר שבליבו גם בה לא מועיל מסירת מפתח, כיון שהם יכולים להחליט יחד לסגור את הדלת מבפנים, באופן שלא יוכלו לפתוח מבחוץ, ואם יבואו השכנים אחר כך וישאלו למה לא פתחו להם, הם יכולים לומר שנרדמו ולא שמעו את הדפיקות. וכן דעת **הג"ר מנחם מנדל לובין שליט"א** (במכתב, הובא בקובץ היכלא חלק ז עמוד 227) בשם חמי **הגר"ג קרליץ זצ"ל** שצעה זו אין לה חלק, מחמת שלאחר כמה ימים ישתקע הדבר ויפסיק להיכנס.

כשיש קטן עימם: כפי שהתבאר בהרחבה בגיליון הקודם, יש היתר לאיסור יחוד כאשר נמצא איתם קטן או קטנה שהוא משמרם, והוכיח בספר **דבר הלכה** (סימן ד הלכה ו), מדברי **השו"ע** (אבן העזר סימן קמח ס"ב), שגם בליבו גם בה יש היתר של קטן משמר.

שניאות מי ביין
תיקון טעות: בגיליון האחרון מספר 309 מדור 'די' נים העולים' סעיף ד' נכתב בטעות; בן קטן הוא שומר עד גיל 9-21. הנוסח הנכון הוא; קטן הוא שומר עד גיל 9-12.

כי נחשב כמו 'בעלה עמה' שדומה להיתר של 'אשתו עמו', וכן אם הבעל ישן שם מותר אפילו אם ליבו גם בה.

אשתו עמו: נפסק **בשו"ע** (סימן כב סעיף ג) שמותר לאיש להתייחד עם אישה, אם אשתו עמו, מפני שאשתו משמרתו. ואינו דומה להיתר של 'בעלה בעיר', ששם מותר אפילו אם הבעל לא נמצא בבית אלא רק באותה עיר. ולדעת **האחרונים** (הובא בדבר הלכה סימן ז הלכה ה), כאשר אשתו עמו, מותר להתייחד אפילו עם אשה שליבו גם בה. ואם כן מותר להתייחד עם ילדה מאומצת, כאשר אשתו עמו.

זמן קצר: לדעת **הג"ר משה פיננטיין זצ"ל** (אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן טד אות ב, סימן עא), מותר להתייחד עם בת חורגת עד שמונה או תשע. והסיק, שאותם הנמצאים בבית תדיר עמו ועם אשתו, אין לאסור משום יחוד, אף אם נדדמן זמן קצר שנשאר לבדו עם היתומה, או שהאישה נשאת לבד עם היתום. ורק צריכה אשתו להיזהר שלא תלך לזמן רב, ואם אפשר שתבוא בכל עת אין איסור. ובלילה כשתצטרך לילך לאיזה בית תלך בתה עמה.

והוכיח כדבריו **מהגמ'** (טוטה דף גג): שאוסרת לבת להינשא לאח חורג שלה, כי נראית כאחותו האמיתית. ואילו היה אסור לו להתייחד עמה, היה ניכר לכולם שאינה אחותו. וכתב שטעם היתר הוא כי האב ירא מאשתו, שתחשוד בו ותחקור את הבת היתומה אחר כך, ויגלו את מעשיו. ולכן הוא מתיר כאשר אשתו עמו, אפילו שיצאה לזמן קצר.

ואם מתה אשתו יש לזהר שלא להתייחד. ומה שיש כאלו שאינם נזהרים, כי הם סומכים מפני הדחק על כך שלא ירצה לקלקלה כי רוצה בטובתה. אבל ודאי אין לסמוך על זה, ואין להתייחד כשמת אחד מהם.

לאמץ בת: לדעת **הג"ר יצחק יוסף שליט"א** (ילקוט יוסף כיבוד אב ואם חלק א עמוד תקמז, אוצר דינים לאשה ולבת סימן לו סעיף לח פרק ס סעיף מ) יש איסור יחוד בבנים מאומצים כמו בכל אדם. ה'רוצה לאמץ ילד, נכון יותר שיאמץ בת, שהרי רוב הזמן אשתו בבית, והיא משמרתו מפני איסור יחוד'. מאידך **בארחות רבינו** (חלק ה עמוד פ) כתב שאכן מצד דיני יחוד עדיף לאמץ בת, שהאשה מצויה תמיד בבית ומצילה מן היחוד, אבל יש מעלה ועדיפות לאמץ בו, לפי המבואר **בשו"ת בגדי כהונה** (סימן א) שמקיימים בכך גם את

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **אימוץ ילדים**: אימוץ ילדים הוא חסד גדול ועצום, הוא בכלל העושה צדקה בכל עת, וכאילו ילדו, ויש אומרים שמקיים באימוץ מצות פריה ורבייה. באימוץ ילדים ובזיווג שני, מצוי שאלות דיני יחוד להורים עם הילדים או בין הילדים, וצריך לזהר שיהיה באופן המותר.
- ב. **יחוד במאומצים**: לדעת רוב הפוסקים אסור להתייחד עם ילדים מאומצים ככל אדם זר אחר. ולדעת הציץ אליעזר אם אימץ קודם גיל איסור יחוד, מותר להתייחד. ואם אימץ אחרי גיל איסור יחוד אסור להתייחד. ויש מתירים בנינוקת עד גיל חמש או שש.
- ג. **בעלה בעיר**: אין היתר של 'בעלה בעיר' בילדים מאומצים, מכיון שנחשב ליבו גם בה, אך אם הבעל נמצא בחדר סמוך, או שהולך לזמן קצר מותר מדין 'בעלה עמה'.
- ד. **אשתו עמו**: כאשר אשתו עמו מותר להתייחד עם ילדים מאומצים, שמועיל גם באופן של ליבו גם בה.
- ה. **פתח פתוח**: נחלקו הפוסקים האם יש היתר של פתח פתוח בילדים מאומצים, או שאין היתר פתח פתוח באופן שליבו גם בה.
- ו. **מסירת מפתח**: יש מתירים כשימסור מפתח לאחד השכנים שיכנסו לפעמים לבית, ויש אוסרים שמא ינעלו מבפנים ואחר כך יגידו שנרדמו ולכן לא פתחו, או מכיון שישתקע הדבר ויפסיקו להיכנס.
- ז. **קטן שומר**: כשיש איתם ילד קטן ששומר מאיסור יחוד מותר להתייחד, כיון שהיתר של שומר קיים גם בליבו גם בה.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: בעקבות 'אסון מירון' אלפי נוסעים לא הגיעו למירון, האם החברות חייבות להחזיר את דמי הנסיעה?

ערב ל"ג בעומר תשפ"א, נמכרו עשרות אלפי כרטיסי נסיעה בתחבורה ציבורית למירון. בעקבות אסון, כמעט כל האוטובוסים שיצאו מהערים מ-10 בלילה ואילך לא הגיעו למירון. וכעת השאלה, האם החברות חייבות להחזיר את דמי הכרטיסים לנוסעים, או לא. והאם יש הבדל בין נסיעות שחזרו באמצע הדרך, לנסיעות שלא יצאו כלל.



מקורות: לכאורה תלוי בגדרי 'אונס' ומכת מדינה; 'שו"ע' (ח"מ סימן שיא סעיף ב, סימן שכא סעיף א); 'ש"ך וסמ"ע ונתיבות (שם); חתם סופר (ספר הזכרון עמוד נא); פתחי החושן (פרק ו סעיפים י"ב).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

נא לשמור את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085-4 שלוחה 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 309 בסך 100 שקל מזומן הר"ר משה גולדברג שליט"א כולל 'אבי עזרי' בית שמש

המדור הונצח לעילוי נשמת הגה"צ רבי שמואל ב"ר יוסף גוטפרב זצ"ל נלב"ע י"ז אייר תש"ס ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

קדימה בהצלת חיים



הג"ר שמואל צבי קלאנסבאלד זצ"ל בן הג"ר ישראל חיים שליט"א. נלב"ע בחטף בדמי ימיו, בל"ג בעומר הראי שתא. בעלות בסערה השמימה 45 קרבנות ציבור. המנוח היה ראש כולל יו"ר, וחברי הכולל העלו את השאלה הבאה לעילוי נשמתו:

מבואר במשנה (הוריות יג), שיש סדרי קדימה להצלה מסכנת חיים. כהן קודם ללווי, לוי לישראל, וכו'. והשאלה, האם מותר לישראל לשקר ולומר שהוא כהן, כדי שיצילו אותו קודם להכיר?

ויסוד הנידון, האם הקדימה הוא מדיני חו"מ שיש זכות קדימה לכהן, כשמשמעות לשון הר"ן (נדרים דף סו) לגבי קדימה של תלמיד חכם. או דלמא הקדימה היא ממלכת או"ח (כשם שמקדימים כהן לעילה לתורה), שיש דין על המציל להקדימו.

מצד איסור שקר, מוכח בגמ' (בבא קמא טזט). לענין בורח מבית האסורים, שמותר לשקר כדי להינצל במעבר הנהר במעבורת. אבל עיקר השאלה מצד 'חב' לאחרני', וכלשון הגמ' (פסחים כה): 'מאי חזית דדמא דידך סומק טפי, מאידך, יש לומר ש'מאי חזית' שייך רק כשהורג בידים, ולא בהקדמת השני, שסוף סוף רק אחד ינצל, ולא נחשב שמויקו. ואולי לא רק שהישראל 'שאל' לשקר, אלא אדרבה 'חייב' לשקר כדי להציל את עצמו. וצ"ע.

נשקף לשמוע את חוות דעת הקוראים.

עדכוני הלכה

דלת בין שתי דירות



שומר: שכנתו של הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל שבקה חיים לכל חי.

בעלה שיחיה נשא אשה בזיווג שני שהיה לה בת מבעלה הראשון, הבת נכנסה לגור בביתו יחד עם אמא, ועזרה לגדל את הילדים, והיה חשש יחוד כאשר האבא ישהה בבית לבד עם בתו החורגת.

ביוזמת הצדדים, פתחו דלת בין שתי הדירות, ורבי שמשון פינקוס היה נכנס לעתים לדירה השניה, כדי להיות 'שומר'.

נושא הגיליון הבא:

'החזר דמי הנסיעה למירון'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

ברכת מזל טוב לאיש החסד מזכה הרבים מפיץ גיליונות 'עומק הפשט' הג"ר דוד רוטשילד שליט"א

לרגל נישואי בתו תחיל' עב"ג החתן הרב אלי לנדאו הי"ו בשעה טובה ומוצלחת יתן ד' שיזכו לבנות בית נאמן בישראל ודורות ישירים מבורכים

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשט
- שיעורים וימי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון



קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...